

ירושלים בעין הארכיון

1920-1928

תחילת המנדט

בדצמבר 1917, במהלך מלחמת העולם הראשונה, נכבשה ירושלים לצבא הבריטי. בזאת הסתיים השלטון הטורקי בעיר והחל השלטון הבריטי בירושלים, שלטון שנמשך עד מאי 1948. בסתיו 1918 השלים הצבא הבריטי את כיבוש ארץ ישראל. לראשונה זה כ-700 שנה הפכה ירושלים לעיר הבירה של ארץ ישראל.

ב-1920 חם השלטון הצבאי הבריטי והחל משטר המנדט האזרחי שקיבל על עצמו לבצע את "הצהרת בלפור" בה התחייבה בריטניה להקים בארץ בית לאומי לעם היהודי. ב-7 ביולי 1920 נשבע סר הרברט סמואל אמונים לתפקידו כנציב העליון. סמואל היה מדינאי בריטי יהודי ותמך ברעיון הציוני. האירוע התקיים בבניין "אוגוסטה ויקטוריה" ששימש כמרכז שלטון המנדט בארץ.

הציבור היהודי בארץ קיבל בהתלהבות את משטר המנדט וביטוי לכך הייתה תפילת ההודיה שהתקיימה בדצמבר 1920 במלאת שלוש שנים לכיבוש הבריטי. אבל עד מהרה הסתבכו היחסים עם השלטון על רקע התנגדות האוכלוסייה הערבית להצטרף בלפור ומהומות בהן הותקפו יהודים גם בירושלים (מאורעות תר"פ-תרפ"א).

פ-1-641, ע 86

ט-1-3034

פ-1-641, ע 89

בתוך העיר וסביב ירושלים נבנו מספר שכונות חדשות: יהודיות וערביות. אחת מהן הייתה שכונת "מקור חיים" שהוקמה ב-1924 מדרום לעיר. בבניית השכונה השתתפה חברת "בניין היישוב". ביוני 1928 פנה בשם החברה חיים מיכל מיכלין אל מושל ירושלים אדוארד קיית-רואץ' וביקש שהשלטונות יסללו כביש שיחבר את השכונה לעיר.

השלטון הבריטי הביא להפחית בהתפתחותה של ירושלים. בשנות המלחמה היא סבלה מהתנזחה ומרעב. המשל הראשון סר רונלד סטורס דאג לאספקת מים ולבריאות החושבים וביקש להפוך אותה למרכז תרבות ואמנות וכן לפתח את התשתיות והכלכלה המקומית. אחד הבריטנים לכך הייתה "תערוכה למלאכת יד ולתעשייה בארץ ישראל" שהתקיימה במגדל דוד באפריל 1922. כמו כן תמך השלטון הבריטי בממצי היישוב היהודי והתנועה הציונית להקים בירושלים את האוניברסיטה העברית. באפריל 1925 הגיע לורד בלפור עצמו לטקס פתיחת האוניברסיטה בהר הצופים.

עריית ירושלים ייצגה את כל חושבי העיר. לפיכך התאגדו התושבים היהודים והקמים את "ועד הקהילה העברית" כדי שידאג לצורכיהם הייחודיים. גוף נוסף שהוקם בתקופה זו בירושלים היה "הוועד הלאומי" והוא נועד לייצג את יהודי ארץ ישראל בפני שלטונות המנדט.

מ-21-1915, ע 14

ט-18-3032

אם תרצו לדעת יותר על השנים הראשונות של המנדט הבריטי סיקרו את ה-QR ועיינו בתערוכה: "מאה שנה להקמת המנדט הבריטי: שנים ראשונות"

ירושלים בעין הארכיון

1928-1947

המנדט הבריטי

מאז סוף שנות ה-20 של המאה ה-20 התקררו היחסים בין היישוב היהודי לשלטונות המנדט הבריטי. מוקד המחלוקת היה מקום אחד בירושלים – הסמטה הצרה שלצד הכותל המערבי. המתפללים היהודים בקשו להפריד בו בין נשים לגברים, ואילו ראשי האוכלוסייה המוסלמית התנגדו לכל שינוי בסטטוס קוו בכותל המערבי. מחלוקת זו התפרצה ב"מאורעות תרפ"ט" הקשים באוגוסט 1929. ארץ ישראל הייתה מנדט בריטי המפוקח על ידי "הבר לאומים" – הארגון הבין-לאומי שקדם לאו"ם. בסיוון תר"ץ (יוני 1930) הגישו ראשי היישוב היהודי תזכיר ל"הבר לאומים" בו דשוו התחשבות בצרכים הדתיים של היהודים בכותל והבטיחו נאמנה שאין בדעתם לפגוע ב"חראם אל-שריף" – הר הבית. רצופים בזה קטעים מהתזכיר ¹

1 מ-16, 4896, עז, 62, 64

לציפייה בתזכיר המלא
סירקו את ה-QR

1 מ-6, 213, ע 32

1 מ-2, 673, ע 51-52

ביולי 1927 התרחשה בארץ ישראל רעידת אדמה בדרגה 6.2 בסולם ריכטר. מוקד הרעש היה מצפון לים המלח. כתוצאה מרעידת האדמה נהרגו כ-285 אנשים – עשרה מהם בירושלים. כמו כן נפגעו בעיר כ-300 בתים, ביניהם בניין "אוגוסטה ויקטוריה" בו ישב הנציב העליון. לפיכך עבר הנציב באופן זמני ל"בית מחניים" (רח' שבטי ישראל 34) עד לבניית משכן חדש – "ארמון הנציב" בג'בל מוכבר. משכן זה נחנך ב-1933 ²

2 מ-17, 3021

ב-1929 הוקמה הסוכנות היהודית וגוף זה עמד למעשה בראש היישוב היהודי בארץ. משרדי הסוכנות הוקמו בירושלים.

בראשית שנות ה-30 חזר השקט לשרור ביחסי ערבים ויהודים בארץ. ב-1935 נפגש הנציב העליון ארתור ווקופ עם חברי מועצת עיריית ירושלים בארמון הנציב. בתמונה ³ נראים בשורה הראשונה מממלא: אברהם פראג', ראש העיר ד"ר חוסיין חאלילי, ארתור ווקופ, דינאל אוסטר (ראש העיר הראשון לאחר הקמת מדינת ישראל), סעיד א-דין חליל ומייג'ור קמפבל.

אולם שקט זה היה זמני. בשנים 1935-1939 התחולל "המרד הערבי" וחאלילי, שהיה בין מנהיגיו, גורש מארץ ישראל. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה כדאו הבריטים את המרד ביד קשה ובו בזמן ניסו לשכך את טענות הערבים על ידי חקיקת "הספר הלבן" שהקשה על עלייה יהודית והתיישבות חדשה בארץ.

להרחבה עיינו בפרסום על אוסף התצלומים של משרד המידע לציבור (PIO): סירקו את ה-QR

1 מ-21, 3032

לנוכח אירועי מלחמת העולם השנייה והשואה מיתן היישוב את התנגדותו ל"ספר הלבן" אך לאחר המלחמה הגביר את המאבק הלאומי. שיאו של המאבק היה הקמת תנועת המרי העברי בה פעלו שלוש המחנות נגד השלטון. אחד הביטויים למאבק זה היה דרישתו של יצחק בן-צבי, נשיא הוועד הלאומי, לתת לרחובות בירושלים שמות עבריים המבטאים את המשמעות של המלחמה. זה במאי 1946 אל המזכיר הראשי ג'ון שו ⁴

בעקבות פעולות המחנות שהסבו לשלטון המנדט נזקים רבים בגוף וברכוש, ופגעו בסמלי שלטון, ארגון הבריטים שטחים בלב ירושלים שהבנייה מיוחדים. שטח במצור במגרש הרוסים בונה "בוינגרד", על משקל סטלינגרד. הדסה סמואל, אשתו של אדווין סמואל, פקיד גבוה בשלטון הבריטי ובנו של הרברט סמואל, קיבלה רישיון כזה להיכנס לאזור B באזור מלון המלך דוד במאי 1947 ⁵. מצורף צילום מתקופה זו ⁶

6 מ-156, 3024

ירושלים בעין הארכיון

1947-1949

עיר בין-לאומית או עיר בירה?

1-6-109, ע 155

ב-29 בנובמבר 1947 קיבל האו"ם את החלטה לחלק את ארץ ישראל ולהקים בה שלוש ישויות: מדינה יהודית, מדינה ערבית וירושלים (כולל בית לחם) תחת שלטון האו"ם. כתוצאה מכך אוכלוסייה של כ-100 אלף יהודים נדרשה להיות מעתה מחוץ לגבולות המדינה היהודית המתוכננת (מתוך כ-650 אלף יהודי הארץ). חיים סלומון יושב ראש ועד הקהילה העברית פנה ב-18 בדצמבר 1947 אל דוד בן-גוריון יושב ראש ועדת המצב המאוחדת – גוף שהוקם על ידי הסוכנות היהודית והוועד הלאומי כדי להתכונן להקמת מדינת ישראל, ודרש ממנו לחזק את פיתוח ירושלים ככל הנראה מחשש ששלטון האו"ם לא יעשה זאת.

זמן קצר לאחר החלטת החלוקה של האו"ם החלה בארץ מלחמת העצמאות. בשלב הראשון המלחמה התקיימה בין האוכלוסייה הערבית המקומית – הפלסטינים, לבין האוכלוסייה היהודית. הערבים הצליחו להטיל מצור על ירושלים ונוצר בה מחסור במוזון ולאחר מכן גם במים. חבר הנגלה הסוכנות היהודית ברנרד ל'וף (דב יוסף) התמנה למושל אדמיני של העיר המערבית ובין השאר היה מופקד על אספקת המזון וחלוקתו לתושבי העיר. מצורף סיכום שיחת טלפון בנושא זה של זאב שרף, מזכיר ועדת המצב, עם חנה אבן טוב, מזכירה בכירה בסוכנות היהודית, בשם דב יוסף, 31 במרס 1948.

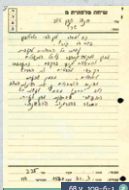
ב-14 במאי 1948 הוקמה מדינת ישראל בטקס בו חתמו בתל אביב חברי "מועצת העם" על מגילת העצמאות. חברי המועצה שנמצאו בירושלים הנצורה לא השתתפו בטקס. אחד מהם היה יצחק גרינבוים שמונה גם לשר הפנים הראשון של מדינת ישראל. הקמת המדינה הייתה אות לתחילת השלב השני במלחמה ופלישת הצבאות של מדינות ערב לארץ. בין השאר כבשו חיילי הלגיון הירדני את מצודת לטרון וחסמו את הדרך מתל אביב לירושלים. כמו כן הצליח הלגיון להכניע את הרובע היהודי בעיר העתיקה ותושביו נכנעו ב-28 במאי. הלוחמים נכלו בשבי והאזרחים נשלחו דרך שער יפו לעיר המערבית. ב-24 במאי שיגר "אמתי" – שם קוד לבן-גוריון – מברק צבאי גדול לשחרור ירושלים מהמצור. בן-גוריון הסביר לו שאין הוא יכול לפרט את דבריו ואכן למחרת החל "מבצע בן גוריון" בו נעשה ניסיון לשחרר את ירושלים מהמצור על ידי כיבוש לטרון מידי הלגיון הירדני – אולם ניסיון זה נכשל. נעשו מבצעים נוספים כדי לכבוש את לטרון – אך לשווא. בכל זאת נוצר חיבור יבשתי בין ירושלים לבין השפלה בסלילתה של "דרך בורמה" והאספקה לירושלים הגיעה דרכה – ובכך הוסר המצור מעל העיר. ב-11 ביוני, זמן קצר לאחר הסרת המצור, נכנסה לתוקף ההפוגה הראשונה שנמשכה ארבעה שבועות. בנו רוטנברג צילם את ירושלים בתקופה זו.

4-724-3054 סם

5-7-714, ע 19

1-6-109, ע 68

1-1-341, ע 28

ב-7 ביולי הגיעו מפקדי צה"ל והלגיון הסכם הפסקת אש ובכך תמה עיקר המערכה בירושלים עם חלוקתה בין ישראל וירדן. באפריל 1949 חתמו נציגי שתי המדינות על הסכם שביתת הנשק שסיים את המלחמה ביניהן. למרות זאת לא הייתה ירושלים לעיר הבירה ובפועל הייתה זו תל אביב. ישראל נאבקה באו"ם כדי להשאיר בירה את חלקה המערבי של ירושלים ולמנוע את בנאום העיר – כפי שנקבע בהחלטה החלוקה. ב-9 בדצמבר 1949 קיבלה עזרת האו"ם החלטה המחייבת את בנאום ירושלים – על חשבון של מדינת ישראל וממלכת ירדן. בתגובה החליטה הממשלה להעביר לירושלים את משרדי הממשלה וב-13 בדצמבר הכריז בן-גוריון בבנסת: "למדינת ישראל הייתה ותהיה רק בירה אחת – ירושלים הנצחית". כבר ב-14 בדצמבר עבר משרד ראש הממשלה לירושלים וב-18 בדצמבר חתם מזכיר הממשלה זאב שרף מכתב לכל המנהל"לים של משרדי הממשלה על הצורך במעבר לירושלים. גם הכנסת עברה לירושלים והעיר הפכה לבירתה של מדינת ישראל.

ירושלים בעין הארכיון

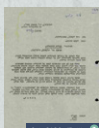
1950–1966

בנייתה של עיר בירה

1 מפה-1-5175

בשנים אלה המשיכה ירושלים להתנהל על פי גבולות שביתת הנשק. מפה זו מציגה את תהליכי הבנייה וההרחבה לכיוון מערב עד שנת 1961. אחת הדוגמאות לבנייה הייתה בשכונת קטמון. התושבים הערבים שגרו בשכונה עדבו אותה במלחמת העצמאות. בתקופת העלייה ההמונית הוקמה במקום מעברה ובשנת 1955 היא נהרסה ובמקומה הוקמו שיכונים. קו הגבול בין ישראל לירדן היה מוקד למתח ביטחוני ולבעיות נוספות, כולל ירי לחלק הישראלי של העיר.

3 חצ-13-2490, ע 9

4 סס-84-3008

באמור העיר הייתה מחולקת. עם זאת נותר בה מעבר אחד בין השטח הישראלי לשטח הירדני שנועד לאזרחים זרים ולעתים גם לנוצרים ישראלים – זהו שער מגדלבאום. רצוף בזה צילום מנובמבר 1956 המתעד אזרחים בריטים העוברים בו. 4

בשנים אלה נעשו מפעלי בנייה גדולים שנועדו לבצר את מעמדה של ירושלים כעיר בירה. ב-1950 הוחל בבניית קריית הממשלה (לימים קריית בן-גוריון) בגבעת רם וכן נבנו בה מוזיאון ישראל (1965) ומשכן הכנסת (1966). אולם למרות זאת חלק משמעותי מהפעילויות המרכזיות של המדינה המשיך להתקיים בתל אביב. ראש עיריית ירושלים סדי קולק (1965–1993) התריע על מצב זה במכתבו לראש הממשלה לוי אשכול בדצמבר 1966. 5

5 ג-1-6306, ע 115

לעיון בפרסום שלנו
"ירושלים – לפני שחוצרה
לה" סירקו את ה-QR

2 אוסף התצלומים של יהודה אייזנשטיין

ממשלת ישראל המשיכה להיאבק על זכותה לשלוט במערב העיר ועל הפיכתה לעיר בירה למרות שלא זכתה להכרה בינלאומית. ב-1956 הסכימה אורוגואי להעביר את נציגותה בישראל לירושלים. יעקב הרצוג, מנהל מחלקת ארצות הברית במשרד החוץ, הביע את הערכותו למתיתו הידנס ציר ישראל במונטווידאו. 6 ב-1966 שכנו בירושלים 14 שגרירויות, בעיקר של מדינות מאמריקה הלטינית ומאפריקה.

מחוזה יפה שקיבלה הכנסת ב-1956 מאת ידידי ישראל בפרלמנט הבריטי הייתה המנורה הגדולה הניצבת עד היום בשערה.

צפו בתערוכה דיגיטלית:
"הצבת המנורה ליד
הכנסת, 15 באפריל 1956
– מתנת הפרלמנט הבריטי"
באמצעות סריקת ה-QR

ירושלים בעין הארכיון

1967-1968

ירושלים המאוחדת

1 קטע משיבת ממשלה, 5.6.1967

2 אוסף התצלומים של יהודה אייזנשטיק

3 תח-57

במאי 1967 התקיים מצעד צבאי צנוע ביוזם בירושלים וזאת בהתאם לתנאי הסכם שביתת הנשק. בעיצומו של המצעד נודע לראשי המדינה שהצבא המצרי החל לרכז כוחות גדולים בחצי האי סיני. זו הייתה תחילתה של מסכת אירועים שהסתיימו במלחמת ששת הימים בה כבשה ישראל מידי מצרים, ירדן וסוריה את חצי האי סיני ורצועת עזה, את יהודה ושומרון, את ירושלים המזרחית, ואת רמת הגולן. המלחמה פרצה ב-5 ביוני 1967 וכבר באותו ערב, בישיבת הממשלה, העלו השרים יגאל אלון ומנחם בגין את האפשרות לבווש את העיר העתיקה ¹ והבן ב-7 ביוני נכבשה העיר העתיקה – כולל הכותל המערבי. בתמונה זו הכותל עדיין מופיע בסמטה צרה – ימים אחדים לפני הרחבת רחבת הכותל על ידי הריסת שכונת המוגרבים. בעקבות איחוד העיר והפלו הגדרות והחומות שהוקמו למניעת ירי צלפים ירדנים ².

ב-27 ביוני 1967 דנה הממשלה בהצעה לאחד את ירושלים באמצעות שלושה חוקים שיאפשרו למשרד הפנים להרחיב את גבולות העיר מזרחה. בכוונה נמנעו מחקיקת חוק מפורש לאיחוד ירושלים וזאת כדי לא להגיע לעימות בעצרת האו"ם עם מדינות שיתנגדו לשינוי מפורש במעמד העיר. יתר על כן שר החוץ אבא אבן וחברי הממשלה הפרלמנטרית הישראלית באו"ם הודיעו שהם מתנגדים אפילו לחקיקה כזאת ולכן דחו רוב השרים את הצעת החקיקה. אולם ראש הממשלה אשכול התקשר לאבן והצליח לשכנע אותו להסיר את התנגדותו ובעקבות זאת אישרה הממשלה את החוקים ⁴.

לעיון בישיבת הממשלה
במלואה סירקו את ה-QR:

מעתה הפכה ירושלים ליחידה מוניציפלית אחת המהווה חלק ממדינת ישראל. התושבים הערבים בעיר המזרחית קיבלו תושבות ישראלית המקנה להם זכויות סוציאליות ואפשרות להצביע למועצת העיר – אך לא קיבלו אזרחות ישראלית, למעט מי שביקש זאת ובקשתו אושרה.

לקראת יום העצמאות ה-20 חונכן מצעד צבאי מפואר שיתקיים בשני חלקי העיר. ב-25 באפריל 1968 הפגינו נשים ערביות נגד המצעד המתוכנן – אך המצעד יצא לדרך ב-2 במאי 1968 ^{5 6}.

5 סס-5006

6 קטעים משיבת הממשלה, 27.6.1967

6 לר"מ, צילם משה מילגר

ירושלים בעין הארכיון

1969–1977

תנופת פיתוח בירושלים המאוחדת

1-3-5997 עמ 373

2-3-5997 עמ 313, 315

מאז האיחוד הרשמי של ירושלים ב-1967 פעלו ממשלות ישראל לחידוק העיר ולהקמת שכונות חדשות במזרח העיר ובצפונה ואף בשטחים שהיו אזורים ספר עד מלחמת ששת הימים. הבנייה הנרחבת דרשה הפקעות שטחים מרבים ומיהודים ואת זירוז התהליכים הביורוקרטיים. בזאת עוסקים שני מכתבים שנכתבו ב-31 באוגוסט 1970: הראשון הוא מסמך שהוכן עבור דוברות משרד השיכון ¹ המדגיש שהפקעות בוצעו הן מיהודים והן מערבים (שטחים בהם התגוררה אוכלוסייה מצומצמת ביותר) – וכולם קיבלו פיצויים. המסמך השני הוא מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה מאיר שמגר אל שר השיכון זאב שרף ² ובו הצעה להקמת ועדת תיאום לזירוז אישורי בנייה.

אחת היוזמות לפיתוח ירושלים הייתה להקים את מלון "הייאט" בהר הצופים בירושלים (כיום מלון "דן ירושלים") – מלון שייבנה כמגדל בן 24 קומות ובו 700 חדרים. יוזמה זו עוררה התנגדות בקרב חלק מהציבור שחשש לפגיעה בקו הרקיע של ירושלים. דוגמה להתנגדות זו הוא המברק ששלחו מרצים באוניברסיטה העברית (שבאותם שנים החלה לחזור לפעילות בהר הצופים) אל שר השיכון זאב שרף במאי 1972 ³. ההתנגדות הציבורית גרמה לכך שמספר חדרי המלון ירד ל-500 חדרים ובמקום מגדל נבנה המלון כמבנה מדורג.

אחד השטחים שהופקעו היה שכונת "בתי זיבנברגן". שכונה זו התקיימה עשרות שנים עד 1948 מצפון לעיר העתיקה. במלחמת העצמאות ננטשה השכונה והפכה לשטח הפקר על קו הגבול עם ירדן. לאחר המלחמה לא ניתן לתושבים הוותיקים לחזור למקום מכיוון שהשטח הופקע ושרידי הבתים נהרסו. יחזקאל שרגא דיסמאן, יושב ראש כולל "אהבת ציון", פנה באוגוסט 1973 לשר שרף וביקש להקים מחדש את השכונה ומחה על קיפוח זכויותיהם של בעלי הנכסים ⁴.

אחת השכונות החדשות שהוקמו בירושלים המזרחית הייתה "רמת אשכול" שנקראה על שם ראש הממשלה שנפטר בשנת 1969. בארכיון שמורים תצלומים ותכניות בנייה של השכונה מ-1975. דוגמה מצורפת בזה ⁵.

להרחבה סיקרו את ה-QR
ועיינו בתיק המלא:

6-4-5951 עמ 21

1-3-5987 עמ 55

2-3-5987 עמ 325, 326

6-4-5951 עמ 21

ירושלים בעין הארכיון

מחוק יסוד ירושלים לחוק יום ירושלים

1- כ"ז-464

מאז קום מדינת ישראל דרש מנחם בגין מנהיג תנועת החרות לחוקק חוק מפורש שיגדיר את ירושלים כבירת המדינה. ירושלים אמנם הוכרזה כבירת ישראל כבר בהחלטות ממשלה ובהודעת בן-גוריון בכנסת בדצמבר 1949, אלא שגם כאשר אוחדה העיר ב-1967 נמנעו מנהיגי המדינה מלעגן את מעמדה כבירה בחוק רשמי שיחוקק בידי הכנסת.

ב-1977 כאשר נבחר בגין לראשות הממשלה החלו לדון באפשרות לחקיקת חוק יסוד ירושלים שיקבע את מעמדה של ירושלים כעיר בירה ויחייב את רשויות המדינה ליישם בפועל את הכרזת בגין. ביולי 1980 נחקק "חוק יסוד ירושלים בירת ישראל" ¹. בסתיו הקצר פגעה חקיקת החוק במעמדה הבין-לאומי של ירושלים שכן רוב רובן של השגרירויות ששכנו בעד דא - נטשו אותה.

מאז 1968 נחגג "יום ירושלים", כ"ח באייר - היום בו אוחדה העיר ב-1967 על ידי ציבור רחב, בעיקר בני המגזר הדתי-לאומי. בישיבת "מרכז הרב", ישיבת הדגל של המגזר הציוני-דתי, נהוג מאז ועד היום להזמין את ראש הממשלה המכהן באותה שנה לחגיגות לציון איחוד העיר הנערכות בישיבה בערב יום ירושלים. ב-1981 הוזמן ראש הממשלה מנחם בגין בידי הרב צבי יהודה הכהן קוק, ראש ישיבת "מרכז הרב" להשתתף בעצרת בישיבה ואף לשאת בה דברי ברכה ².

יוזמה נוספת הייתה להפוך את יום ירושלים לחג לאומי לכל דבר ועניין. ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים דחתה הצעה זו באוגוסט 1978 ³. אולם ב-1998 התקבל "חוק יום ירושלים". החוק מאפשר לשר החינוך לקיים פעילויות מיוחדות וראש הממשלה רשאי לכנס עצרת מיוחדת ולהנהיג סמלים לשימוש ביום זה ⁴.

לעיון בפרסום "ירושלים חוקים סביב לה" סירקו את ה-QR

2- ז'7-12841, ע 146

3- 9-12688

4- חוק יום ירושלים

ירושלים בעין הארכיון

1992–2003

ירושלים צופה פני עתיד

1 תצ-8-1458, ע 69

2 גל-11-43710, ע 2

בתחילת שנות ה-90 חלו שינויים גלובליים שחידקו את מעמדה הדיפלומטי של ישראל ובכלל זה גם את מעמדה של ירושלים. התמוטטות הגוש הסובייטי הביאה לחידוש היחסים הדיפלומטיים עם מדינות רבות ואף לכינון יחסים דיפלומטיים עם מדינות שהן עתה נוסדו או עם מדינות שעד כה סירבו לעשות זאת. כתוצאה מכך התרבו מאוד האירועים בהם שגרירי מדינות זרות הגישו כתבי האמנה לנשיא המדינה. במעונו הרשמי בירושלים. הוותיקן לדוגמה חתם על הסכם לכינון יחסים דיפלומטיים בדצמבר 1993, אם כי החתימה על "הסכם אוסלו" בין מדינת ישראל לאש"ף בספטמבר 1993 עוררה חששות מצד הוותיקן למעמד בירושלים. ב-15 באוקטובר דיווחה על כך מרים זיו שכינה בתפקיד ציר-יועץ בשגרירות ישראל ברומא ליועץ שר החוץ לעניינים בינדתיים גבריאל פדון.

השיפור במעמדה הבין-לאומי של ישראל היה אחד הגורמים לתנופה גדולה של פיתוח נרחב בירושלים. פיתוח זה כלל הרחבת תעשיית היי-טק ואמצעי תחבורה חדשים. כך הוקם מרכז גדול לתעשיית היי-טק בהר חוצבים. באזור זה ובמקומות נוספים בעיר נתקל פיתוח העיר במכשול בשל ריבוי אתרים ארכאולוגיים. בנוי הר חוצבים נתקלו בשרידי מצודה צלבנית והדבר עיכב את הבנייה. במאי 1994 פנה עוזי ובסלר, מנהל הרשות לפיתוח ירושלים, אל אלוף במילואים אמיר דרורי, מנהל רשות העתיקות, במכתב חרוף ביותר בו התלונן על העיכובים בהר חוצבים ובאתרים נוספים בירושלים.

לעיון בתיק המלא סירקו את ה-QR

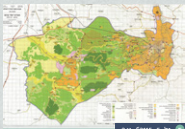
הרכבת הקלה הייתה אחד מממצעי התחבורה החדשים בירושלים. הקו הראשון שלה נבנה בין השנים 2000–2011. בנובמבר 2003 פנה מאיר בר-אל בשם "מטה מיזר בישראל (כחול-לבן)" אל רענן דינור מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר ודרש לאפשר לתעשיינים ישראלים לספק חומרי גלם לבניית הריצופים ואבני השפה למסילה.

תנופת הפיתוח כללה גם אתרים דתיים. באוגוסט 2002 פנה יעקב לזין, עוזרו של שר השיכון והבנייה נתן שרנסקי, אל ינון אחימן מנכ"ל החברה לשיווקים ופיתוח הרובע היהודי בעניין שיקום בית הכנסת "החורבה" (חורבת רבי יהודה החסיד) שנחרב (שנית) ב-1948.

עבודות השיקום הסתיימו ב-2010.

משרד הפנים ביקש לתכנן את המשך פיתוח העיר ירושלים כחלק מ"מחוז ירושלים"

המשרד מיתווה מירושלים עד מערבה לבית שמש. לפיכך הוא הזמין מ"מכון ירושלים לחקר ישראל" מפה המציגה את תכנון המחוז עד שנת 2020. המפה הוכנה על ידי יאיר אסף שפירא ביוני 2001.

3 גל-5-62115, ע 2

4 גל-3-53071, ע 57

5 גל-9-54856, ע 135

משרד ירושלים
Jerusalem Municipality
and Heritage

ירושלים

בעין הארכיון

תערוכת מסמכים
ותצלומים מאוצרות
ארכיון המדינה:
ירושלים הבירה
במאה ה-20
מי אתם תושבי
ירושלים? –
מידע גנאלוגי

בהשתתפות: משרד ירושלים ומורשת,
הרשות לפיתוח ירושלים ועיריית ירושלים

להרשמה: merkaz@archives.gov.il

משרד ירושלים
Jerusalem and Heritage

ירושלים בעין הארכיון

תערוכת מסמכים ותצלומים
מאוצרות ארכיון המדינה:
ירושלים הבירה במאה ה-20
מי אתם תושבי ירושלים? –
מידע גנאלוגי

בהשתתפות: משרד ירושלים ומורשת,
הרשות לפיתוח ירושלים ועיריית ירושלים

להרשמה: merkaz@archives.gov.il

